

darku na 1 leto robije in je kazen tudi sprejela.

Požigalec in tat. Orožništvo zasleduje delavca Jožefa Zupančiča radi požiga kmetije pri Kočevju in zaradi tatvine kolesa. Zasledovani govori kočevski, slovenščino slabo, je bolj slaboumen, slabo oblečen in se potepa okrog kovačnic na deželi.

Dober plen še neodkrita tatu. Krčmarju Maroltu v Loškem potoku na Kranjskem je izmaknil neznanec iz spalnice 20.000 Din gotovine. Tatvino je odkril gospodar, ki se je podal proti večeru v sobo, da bi izmenjal 1000dinarski bankovec, a denarja ni bilo več nikjer.

Vlomljeno je bilo v cerkev pri Devici Mariji na Polju pri Ljubljani. Vlomilec je odnesel drobiž iz treh nabiralnikov, ni mu pa uspel vlom v tabernakelj.

Smrti vsled opeklin. Šestletna hčerka tesarja Franca Senice iz Drganjih sel na Dolenjskem se je tako polila z vrelin kropom, da je umrla vsled prehudih opeklin v bolnici v Novem mestu.

Med plesom izmaknili večjo svoto denarja. Pri gostilničarju Jožefu Hönigmann v Žlebiču pri Ribnici na Kranjskem je popivala in plesala večja družba. Gostilničar je hodil denar menjevati v sosedno sobo, ki služi za spalnico, in to je nekdo opazil. Ko ni bilo nikogar v spalnici, je izginilo med vpitjem in plesom nad 20.000 Din gotovine, hranilnih knjižic za 40.000 Din, več obleke in raznih drugih predmetov.

Skedenj pogorel. Na Pivku pri Naklem v bližini Kranja je pogorel posestniku Antonu Križnarju skedenj poln krme.

Smrtna nesreča z zastrupljenjem. V Ljubljani je zadela smrtna nesreča z zastrupljenjem od strupenih plinov iz koksa 18letnega zidarskega vajenca F. Godec.

Namesto venca na grob monsignora g. dr. Antona Jerovška je daroval neimenovani mariborski Dijaški kuhinji 50 Din.

Strašne posledice viharja - orkana. Na srednjeameriškim otokoma Kuba in Jamajka je divjal dne 10. novembra silovit vihar s hitrostjo 320 km na uro. Med orkanom je bilo kakor ob vesoljnem potopu. Po mestih in vaseh so opustošene zasebne hiše in javna poslopja. Največ je trpelo mesto Santa Cruz na Kubi, kjer je postalo od 4000 prebivalcev nad 2000 žrtev nesreče. Število vseh smrtnih žrtev na Kubi znaša 3000. Istočasno kot na Kubi je divjal orkan tudi ob obali države Njujork. Vsled silne plime je narasla voda ponekod 10 m visoko ter porušila vse, kar ji je bilo napoti. Na več km od obali v notrajnost je videti same razvaline, pod katerimi je pokopanih nešteto ljudi. Letoviški okraj Njujork, ki se nahaja ob obali, je bil po večini uničen. Na stotine letoviških hišic je odplavilo morje. Lažje obalne parnike je zaneslo 6—7 km preko morske obale na kopno, kjer so ostali razbiti na opustošenih poljih. — Istodobno kakor Ameriko orkan je obiskal Filipinske otoke tajfun, ki je povzročil velikanško škodo in je zahteval tudi človeške žrtve.

Veliko nesreča v Varšavi. Dne 13. t. m. so eksplodirali v Varšavi v neki pivovarni plini. Eksplozija je vrgla eno steno pivovarne na sosedno leseno hišo, ki je pokopala med razvalinami 19 mrtvih, 17 pa je bilo ranjenih.

«Karitas», najboljša posmrtninska zavarovanje. Pojasnila daje ravnateljstvo podružnice Celje in glavni zastopnik Franjo Žebot v Mariboru, Loška ulica 10. Glej zahvalo gospe Marije Peršon.

Kratka zimska dubl-suknja «Mikado» 240 D
Tovarna oblek Stermečki. 1195

Mi vemo, da za Vaše pridelke skoro nič ne dobite. Zato Vam tudi mi damo blago za ceno, ki je primerna Vašim dohodkom. Pridite v Maribor, Gosposka ulica 10, k Antonu Macunu, in se tam prepričajte. Samo eden primer Vam dam in to je: Moška suknena obleka Din 189, moško zimsko suknjo (štucer) D 240, ženski plašč 340 Din itd. 1110

Krajevna imena v mariborski okolici.

Občina Zrkovce.

Ime izvira iz Zarekovce, ker je Drava svojčas tekla neposredno za vasjo, torej: vas za reko, kakor se to še sedaj jasno vidi. Slovenci smo to vas vedno imenovali in pisali Zrkovce, se tako v šoli učili, dokler ni dobil občinski načelnik leta 1925 uradni pečat, stampiljko z označbo »Zrkovci«. Kako je ta napaka nastala, nam ni znano; najbrže vsled kake napačne informacije, ali so pa donela dotičnemu referentu imena na levem bregu Drave, v Prekmurju, ki se v zelo mnogih slučajih glasi na »ik«, na primer: Križevci, Ivanjkovci, Puconci itd.

Poglejmo si, kaj pravi zgodovina in zemljepisje! V neki listini iz 17. stoletja, ki govori o kugi v Mariboru, ko je polovica prebivalstva izumrla in bilo več mestnih hiš brez stanovalcev ter lastnikov, so se naselili ljudje iz okolice, in imenuje listina izrecno ljudi iz »Zrkofzen« — torej še tedaj se je vas tudi pri Nemcih in uradno imenovala »Zrkovce«. Še le pozneje so Nemci ime vasi prekrstili v »Zwettendorf«, najbrž je to spakedranka iz imena »Zrkovce«.

Ako pogledamo imena naselbin na desnem bregu Drave, vidimo, da izvira njih označba več ali manj iz krajevnih vidikov, ne po imenu prvga naseljenca, kakor na levem bregu Drave. Torej Ruše, Pobrežje, Dolgoše, Hoče, Pivole, Dobrovce, Skoke, Zlatoliče, Rače, Cirkovce itd. Še Orožen ima za Dobrovce in Cirkovce (pri Pragerskem) pravilno obliko na »e«, kakor imenuje šematizem lavantinske škofije za leto 1930 občino pravilno »Zrkovce«.

Ako pogledamo uradno mapo te občine, ki je iz leta 1891, najdemo, da se imenujejo njeni posamezni deli: Griže, Groble, Podvodole, Gomile, Priloge, Sklavence (?), V travnkah — z zadnjo izjemo vsa imena na »e«, po krajevni označbi, katerih razlaga je povsem jasna. Zakaj bi se torej ne imenovala občina kot taka naenkrat »Zrkovci«? To je nelogično in kakor pokazano, povsem neosnovano. Ljudstvo rabi tudi »Zrkovce« in ne »Zrkovci«, ker odgovarja na vprašanje, kje je kdo doma:

Ali potrebujete čistilno sredstvo?

Zgodaj zjutraj doscžete čisto malno lahkonno izčiščenje, če vzamete prejšnji večer 2—3 dražeje ARTINA. Dobi-

io se v vseh lekarnah. Vsečina skatlice po Din 8.—

zadostuje za 4 do 6 krat.

Odobreno od Minister. soc. politike in narodnega zdravlja San. oddel. 5. Br. 12358 od 12. julija 1932.

»v Zrkovcah« in ne »v Zrkovcih«. Torej Zrkovce, v Zrkovcah, iz Zrkovce in ne iz Zrkovcev, kakor časopisi radi pišejo, n. pr. požarna bramba iz Zrkovcev, namesto iz Zrkovce.

Občina Dolgoše.

Kakor Zrkovce, je prejela tudi ta občina leta 1925 uradni pečat, stampiljko z označbo »Dogoše«. Slovenci smo dotlej pisali in je nas tudi šola tako učila pravilno »Dolgoše«.

Ime izvira iz »dolge goše«, kar je povsem jasno, ako se vas pogleda. Da je tukaj beseda pojma »dolg« in ne »do«, dokazuje tudi nemška označba občine. Nemci so imenovali vas: Lengendorf, Langendorf, nazadnje, do prevrata pa: Lehndorf — torej »dolg« in ne »do«. Dokler bomo Slovenci pisali »dolg« in ne »dog«, se mora ime občine pravilno pisati »Dolgoše«. Ljudstvo izgovarja navadno »Dugoše«, ker tudi ne izgovarja »dolg drog«, temveč »doug ali dug drog« — dokler bodemo v pismenem jeziku pisali »dolg drog« in ne »doug ali dug drog«, moramo tudi pisati: Dolgoše. Kakor pri občini Zrkovce navedeno, piše šematizem lavantinske škofije za leto 1930 »Dolgoše«.

Da je ljudstvo preje res pisalo »Dolgoše« in »Zrkovce«, moremo dognati, ako gremo na pokopališče teh dveh občin pri Devici Mariji v Brezju. Tam vidimo na mnogih grobnih spomenikih. X. X., posestnik v Zrkovcah, X. X., posestnik v Dolgošah.

Ker mislimo, da vendar ni dopustno, da bi v naši lastni slovanski državi sami pačili naša zgodovinska imena, apeliramo na uvidenost in zgodovinski čut poklicanih faktorjev, da popravijo, kar je nepoučenost in morebiti površnost dotičnih prejšnjih organov zakrivila. Naj bo tukaj navedeno, da kaže Dimnikov zemljevid mariborske okolice šolo v Dolgošah, ko vendar tam ni nobene, je tudi ni bilo, temveč je šola pri Devici Mariji v Brezju, kateri kraj pa spada k občini Zrkovce.

Zahteve mesarjev in kmeti.

(Dopis iz laškega okraja.)

Gotovo ima vsak stan pravico, da v njegovem imenu posameznik, ali pa na

skupnih zborovanjih izraža in pove svoje stanovske težnje. Tako so tudi mesarji na svojem zborovanju meseca oktobra v Mariboru stavili oblastvom svoje zahteve. Ker se pa omenjene zahteve ne tičejo samo mesarskega stanu, ampak nekatere zadevajo prav živo tudi kmetijski stan, naj mi bo dovoljeno, da kot kmet izrazim s kmetškega stališča nekaj misli. Dolžnost pa ima naša Kmetijska družba, da zastopa tukaj kmetške koristi.

Predvsem je treba ugotoviti, da naš slovenski kmet ne kolje doma goveje živine, ako ni v sili. Klanje goveje živine doma po kmetih se je vršilo po kmetih doma, in izključno za domačo uporabo še pred kakimi 60 leti in sicer po večjih kmetijah. (V mislih imam tukaj laški okraj, pa so bile podobne razmere menda tudi po drugod.) Živina je imela takrat še tudi nizko ceno in kmetje so prodajali vino, ki je še takrat rastlo v našem okraju. Kmet, ki je imel staro kravo, jo je proti zimi opital, zaklal in meso nasolil za poletje. Ako pa ni bilo doma take živine, je šel na sejem in kupil hrvaško bušo za 5 gl, jo poročil in doma zaklal. Tako mi pripovedujejo stari kmetje. Ko so pa začeli proti koncu prejšnjega stoletja v našem okraju vsled trtne uši hirati vinogradi in je v začetku tega stoletja goveja živina začela pridobivati na ceni, niso kmetje klali doma, razven v slučaju obolenja.

Klanje doma po kmetijah v večjem obsegu se je pričelo deloma lani proti jeseni, še bolj pa letos. Vzroka sta predvsem dva. Izredno majhno popraševanje po goveji živini slabše vrste, kakoršna se kolje po kmetih s tem v zvezi izredno nizke cene in pa vsled suše pomankanje krme.

Glede prvega zroka, da mesarji malo kupujejo govejo živino slabše vrste, kakoršna se pa seveda po kmetih nahaja, je dejstvo. Prejšnja leta, ako sem hotel na sejmu prodati kravo staro 8—10 let, sem jo lahko prodal in sem prejel toliko, da sem lahko plačal davek, zavarovalnino in celo družino preskrbel za zimo z obutvijo. To je bilo v letih pred vojno in sedaj po vojni. Letos sem pa videl na sejmih, da se mesarji za tako živino sploh ne zmenijo, ker trdijo, da je uporaba mesa splošno silno padla. Ako pa mesar kupi tako živino, jo plača po 1 do 1.50 Din 1 kg žive teže. Sedaj pa lahko vsak izračuna, koliko prejme kmet za težko kravo, 400 do 500 kg. Niti za obutev za družino ne izkupi. Kje pa so drugi izdatki: davek, obleka, poprava poslopij! Koliko je kmetij, kjer sploh ni drugega za odprodati kakor kakšno goved. Kakor hitro se cena nekoliko dvigne, kmetje ne bomo klali doma.

Vzrok klanja doma je tudi letošnja suša. Saj morajo kmetje po hribovitih krajih že od avgusta naprej krmiti govejo živino s suhim senom. Sedaj, ko je dež namočil, je zrasla edinole paša. Tudi leta 1931 je bila huda suša, vendar kmetje niso klali doma, ker se je živina lahko prodala. Vprašal bi mesarje: Kam naj gre kmet z živino, ako mu zmanjka krme, živine pa ne more niti za nizko ceno prodati? Ali naj jo odda konjederu?

Ni na mestu tudi zahteva, da mora pri vsakem zakolu živine meso ogledati živinozdravnik. Saj vidimo, da običajni mesoogledniki dobro vršijo ta posel. Gostilničarji tudi, ako koljejo svoje za gostilno, dajo meso ogledati občinskemu mesoogledniku. Če se pa cene živine dvignejo, pa kmetje itak ne bomo klali goveje živine doma.

*

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš. Še enkrat opozarjamo zlasti vinogradnike na predavanje, ki bo prihodnje nedeljo dne 20. t. m., v učilnici sadjarske in vinarske šole o ravnanju z vinom s posebnim ozirom na pretakanje. Predmet bo obravnaval strokovnjak g. Franjo Vojsk, profesor na prej imenovani šoli. Ker imajo letošnja vina izredno malo kisline, zahtevajo posebne paznje. Začetek ob 9. uri dopoldne.

Ljutomer. Okrajna posojilnica v Ljutomeru sporoča cenj. vlagateljem, da med drugimi sprejema tudi depotne vloge po primernem obrestovanju, katere pa so kot take v polnem znesku vsak čas na željo vlagateljev na razpolago. Domači denar v domače zavode! Delaj, varčaj, mpozaj!

Kmetška nadaljevalna šola v Ljutomeru, ki je delovala že dve šolski leti v prostorih meščanske šole, bo tudi letos pričela z rednim poukom, ako se javi dovoljno število učencev iz občin Ljutomer, Noršinci, Stročja vas, Cven, Presika, Slamnjak, Kamenščak, Čezanjevec, Stara cesta in Branoslavci. Vpisovanje se bo vršilo v nedeljo dne 20. t. m., ob 9. uri dopoldne v pisarni meščanske šole. Učenci pa se lahko javijo tudi pri svojih županih in do 23. t. m. še pri vodji v meščanski šoli. Posebno onim učencem, ki so v preteklem šolskem letu prvič posejali šolo, se priporoča, da se prijavijo ter dōbe na ta način pouk še tudi v ostali polovici učne snovi. Šola je namreč dveletna in vsa snov se predela v dveh tečajih. Stabe gospodarske razmere zahtevajo nujno, da poglobi in razširi tudi kmetški mladenič svojo izobrazbo. Najboljšo in najcenejšo priliko za to mu nudi kmetška nadaljevalna šola, ki je brezplačna. Pouk bi se tudi letos vršil ob četrtkih in sobotah popoldne in bi se pričel z nastopom stalnega slabega vremena, nekako v začetku decembra.

*

Cene in sejska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 12. novembra so pripeljali špeharji 74 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12—13 Din, špeh po 13—15. Kmetje so pripeljali 8 voz krme po 95—100 Din, 1 otavo po 100 Din, 1 lucerne po 120 in 2 slame po 65—70, 22 voz krompirja po 1—1.50, 7 voz čebule po 3, česen 8—10, 45 voz zelja po 1—2. Hren 6—8, jabolka 2—4, hruške 3—5, slive 3—4, grozdje 4—7, celi orehi 3.50—4, luščeni 16—18. Kostanj 1—1.25, pečeni 4—5. Zlito je obdržalo ceno minulega tedna, istotako divjačina, perutnina in mlečni izdelki.

Mariborski živalski sejem dne 8. XI. 1932. Priganjih je bilo 13 konjev, 9 bikov, 119 volov, 422 krav in 8 telet, skupaj 571 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bile sledeče: debeli vol 1 kg žive teže od 3.50 do 4 Din, poldebili voli od 2.50 do 3.25 Din, plemenski voli od 2.25 do 2.50 Din, biki za klanje od 2.25 do 3 Din, klavne krave debele od 2 do 3 Din, plemenske krave od 1.75

do 2.25 Din, krave za klobasarje od 1 do 1.25 Din, molzne krave od 1.75 do 2.25 Din, breje krave od 1.75 do 2.25 Din, mlada živina od 2.75 do 4 Din, teleta od 5 do 6 Din. Prodanih je bilo 263 komadov.

Mariborski svinjski sejem dne 4. XI. 1932. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 309 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 60 do 85 Din, 7—9 tednov 110 do 150 Din, 3—4 mesece 180 do 250 Din, 5—7 mesecev 350 do 400 Din, 8—10 mesecev 450 do 550 Din, 1 leto stari 750 do 950 Din, 1 kg žive teže 6.50 do 7 Din, 1 kg mrtve teže 9 do 10 Din. Prodanih je bilo na tem sejmu 181 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg od 10 do 12 Din, II. vrste 6 do 8 D, meso od bikov, krav in telic od 4 do 5 Din, telečje meso I. vrste od 12 do 14 Din, II. vrste od 8 do 10 Din svinjsko meso sveže od 10 do 14 Din.

Kmetški mladini.

(Besede kmetškega fanta.)

Kmet je kralj, svoboden in neodvisen. Tako pišejo o nas učeni ljudje, nas povzdigujejo in zavidajo. Eno bi nam pa zamerili: nezavednost in neizobraženost. Deloma tudi po pravici. Mi sami dostikrat premalo držimo na svojo kmetško čast, včasih nas je celo sram, da smo kmetje.

Prvo, kar nam manjka, je samozavest. Če vidimo gospoda v lepi obleki, se nasproti njemu čutimo majhne ter si mislimo: ta je velik gospod. Vsi stanovi so enakovredni in enako potrebni in ni, da bi se eden nad drugimi poviševal. Če ne nosimo na sebi obleke po najnovejši modi, nas to ne dela še manj vredne od drugih. Posledica pomanjkljive samozvesti je tudi v tem, da najboljši zapuščajo naš stan, češ: kaj bom kmet! Največ bi moral delati, najmanj pa zaslužil. Res, povdariti moramo tu: kmet največ dela izmed vseh stanov. Ko pride nov 40urni delavski delovnik, kmet svojega delovnika ne bo znižal, prej zvišal. Krizo občuti naš kmet dovolj trdo in denarja ni za dninarje, ne za hlapca in deklo, ne za obleko. Naši mladi vidijo to trdo in težko delo in iščejo kruha drugod. Naše mladenke straši kmetško trpljenje, pa hite v mesta služiti lažji (?) kruh. Tako ostajajo na domači grudi dostikrat slabši delavci in menda moramo prav temu dejstvu pripisovati, da naš stan tako počasi napreduje.

Fant, sin neodvisnega kmetškega človeka, ali si res ne upaš biti kmet? Ali si ne upaš dvigniti na noge ta stan, ki danes še ni dovolj priznan? Dekle, hči svobodne kmetice, ali se res sramuješ svojega stanu? Slovenska kmetica, piše pisatelj Tavčar, tvoja je zasluga, da je naša zemlja ostala slovenska! Kmet je steber države. Ali se nič ne zavedamo tega? Kaj pa, če ta steber ni dober in trden? Čas je že, da se dvig nemo, da povzdignemo naš stan na isto višino kot so drugi stanovi. Dveh